

Pericopa Pinhas - Recensămintele în Tanach [anul 5782]

În această pericopă se organizează ultimul recensământ al evreilor în pustiu, după aproape 40 de ani de peregrinare în ajunul intrării în Ereț Israel. În această lungă perioadă au avut loc câteva recensăminte. În cartea Exod, în pericopa "Ki tisa" se dau instrucțiuni pentru organizarea unui recensământ: „Când vei face numărătoarea fiilor lui Israel, să dea fiecare lui Adonai răscumpărare pentru sine când îi vei număra, ca să nu fie între ei vreo nenorocire când îi vei număra” (Exod 30:12). Cu alte cuvinte, când vei face să știi numărul fiilor lui Israel, să nu-i numeri pe capete, ci să doneze fiecare câte o jumătate de Şekel și prin numărarea lor vei ști numărul evreilor. Rași ne explică aici că recensământul cu ajutorul monedelor vine ca să apere poporul „fiindcă în numărătoarea oamenilor este *ayin hara* עין הרע „privire care deoache, după cum s-a întâmplat în zilele regelui David”. El se referă la evenimentul din 2Samuel 24 în care David poruncește să se facă o numărătoare a poporului pe capete, iar pedeapsa nu a întârziat să vină: 70.000 de oameni au murit până când David i-a cerut Domnului ca el să fie pedepsit. Până la urmă, după ce regele a îndeplinit poruncile Domnului, el și poporul au fost iertați.

Cei care sunt numărați la aceste recensăminte sunt bărbații de la 20 de ani în sus, care sunt recrutați în armată (vezi articolul meu despre acest subiect în Pericopa BeMidbar). Mai putem adăuga aici la acel articol că la vârsta aceasta oamenii sunt într-o formă fizică excelentă, după cum ni se spune în „Pirkei Avot 5:24 „La 20 de ani - la urmărire/la meserie”. În afară de asta, aceasta este vârsta de la care începe să se aplice pedepsirea divină.

Ultima instrucțiune se referă la soarta banilor care se folosesc la numărătoare: „Să iei argintul împăcării de la fiii lui Israel și să-l dai pentru slujba Cortului Întâlnirii și să le fie fiilor lui Israel spre pomenire în fața lui Adonai ca să se facă împăcare pentru sufletele voastre” (Şmot/Exod 30:16). Acești bani traduși corect „argintul împăcării/izbăvirii” se numește în ebraică *kesef kipurim* כסף כיפורים al cărui scop este munca din Templu. De aici noi învățăm că este o „mițva pentru generații” מצווה לדורות.

Recensămintele

În midrașul BeMidbar Raba 20:19 se caută cauze la atât de multe recensăminte: când au ieșit din Egipt s-au numărat, după vițelul de aur au numărat ca să știe câți au rămas (Exod 38:26), pe 1 Nisan a fost inaugurat Mișkanul, Tabernaculul (Exod 40:17) și pe 1 Iyyar s-au numărat din nou (Numeri 1:2).

Scopul primului recensământ din cartea BeMidbar/Numeri a fost probabil ca să se știe numărul de luptători din fiecare trib, ca poporul evreu să poată să se organizeze mai bine pentru războaiele pe care le va avea după intrarea în țară. Aceasta este și explicația lui Sforno (Italia, sec. 15-16). Ramban (Nahmanides, Spania, sec. 13) spune în comentariul său la Numeri 1:48: „Nu știu ce rost are această mițva poruncită de Dumnezeu ... poate să le spună ce *hesed* (îndurare) a făcut cu ei, care au plecat în Egipt doar 70, iar acum sunt ca firele de nisip ale mării, atâtția și atâtția la vârsta de 20 de ani”. Dar în continuare el adaugă: „Moșe și președinții trebuiau să știe câți recruți ați la război au, fiindcă Toraua nu se bazează pe minuni cum ar fi „unul urmărește/gonește o mie”.

În instrucțiuni la acest recensământ se spune (o traducere aproximativă): „iar aceia s-au trecut după spițe, pe familiile lor și pe casele părinților lor” (Numeri 1:18). Rași ne explică aici: „Aduceți cărțile genealogice și orașele lor

natale ca fiecare să apară după proveniența lui”. Cu alte cuvinte, fiecare să-și păstreze apartenența la tribul lui.

În acest recensământ nu s-au numărat Leviții din pricină că ei nu erau luați la armată. Mai târziu, Moșe a primit poruncă să fie numărați separat, fiindcă după cum ne spune Rași la Numeri 1:49: „Și legiunea regelui trebuie numărată separat”. Cauza că și Leviții vor trebui să fie numărați mai târziu este că Hakadoș Baruch Hu anticipează că fiii lui Israel de peste 20 de ani vor muri în pustiu, iar Leviții care nu au păcătuit la vițelul de aur nu trebuie să moară împreună cu ei.

Ultimul recensământ apare în pericopa noastră, când poporul Israel se află la Șitim, în ajunul intrării în țară. După sfatul lui Bil'am, fetele lui Moav i-au invitat pe evrei să se închine la zeii lor „... poporul a mâncat și s-a închinat dumnezeilor lor (BeMidbar/Numeri 25:2). Adonai l-a poruncit pe Moșe să spânzure căpeteniile poporului la lumina soarelui. Din această cauză, a izbucnit o epidemie (Numeri 25:1-9). Datorită acțiunii rapide a lui Pinhas, Adonai a oprit epidemia. Atunci din nou Moșe și Elazar/Elazar au primit porunca să numere poporul, de la vârsta de 20 de ani în sus, apți pentru armată (Numeri 26:2). Comentatorul Hizkuni (Franța, sec. 13) ne învață că era nevoie de încă un recensământ pentru principiul de împărțire a țării pe baza măsurii triburilor.

Recensământul regelui David

După cum am învățat din instrucțiunile din pericopa „Ki Tisa”, este interzis numărarea oamenilor în mod direct și la fel este interzis să se facă recensăminte inutile, fără rost. Regele David i-a comandat la un moment dat comandantului armatei, Yoav Ben Ţruia, să organizeze un recensământ în toată țara, în „2Samuel 24:1-6: „... înregistrați poporul ca să știu numărul poporului” (2Samuel 24:2). Yoav încearcă să schimbe ideea eronată a regelui și-i spune: „Domnul să înmulțească poporul de 100 de ori ... și domnul meu regele de ce vrea să facă așa ceva?” (2Samuel 24:3).

Despre acest recensământ este scris în midrașul „BeMidbar Raba” 2:17: „Rabi Eliezer în numele lui Iose Ben Zimra spune: Cât timp poporul Israel a fost numărat cu rost, nu a lipsit nimeni (nu a fost lovit), iar când au fost numărați fără rost au lipsit (au fost loviți). Ei au fost numărați cu rost pe vremea lui Moșe, când au ieșit cu drapelul și la împărțirea țării, iar fără rost pe vremea lui David. După 9 luni și 10 zile s-au întors recenzorii la Ierusalim și i-au predat regelui rezultatele recensământului. Însă atunci „Dar inima lui David a fost lovită de remușcări după ce a numărat poporul. Atunci David i-a spus lui Adonai: Am păcătuit foarte mult făcând lucrul acesta. Acum Adonai, te rog iartă nelegiuirea slujitorului tău, căci am făcut o mare prostie” (2Samuel 24:10). Dumnezeu i-a ascultat cererea și l-a trimis pe profetul Gad ca să-i propună la alegere una din trei pedepse. Marele comentator Ramban (Nahmanides) dă două cauze la furia Domnului. Prima, recensământul a fost fără rost, după cum citim în midraș. Al doilea, s-ar putea că David a ordonat să fie numărați toți cei de 13 ani în sus și nu de la 20 de ani cum scrie în Tora. Cu alte cuvinte, David a greșit și că a ținut recensământul și prin metoda în care l-a făcut, fiindcă în pericopa „Ki tisa” scrie că această mișcă este pentru generații.

Învățăm de aici din nou ca nu cumva să facem mai mult decât avem voie și ni se cere, nici măcar în chestiuni de credință.